

№ 22

1 квітня 2016 року

В цьому випуску:

Кампанія "Увага, первоцвіти!"	1
Лимонниця – перша весняна красуня	2
Квітка ранньої весни	3
22 березня Всесвітній день води	3
Пройшов літературний конкурс "Збережемо природу Великого Лугу!"	4
Ліс – не лише дрова	5
Кожному птаху по домівці	6
Запрошуємо на екскурсії	6

Кампанія "Увага, первоцвіти!"

В лютому стартувала щорічна кампанія "Увага, первоцвіти!". Головна мета кампанії передбачає недопущення торгівлі рослинами-ефемероїдами у зимово-весняний період, а також широке інформування населення щодо необхідності збереження і примноження зникаючих видів рослин.

УВАГА, ПЕРВОЦВІТИ!
Ефемероїди (англ. *ephemeroids*) – багаторічні трав'янисті рослини, з коротким вегетаційним циклом розвитку і літнім періодом спокою. Надземні частини цих рослин живуть лише протягом кількох тижнів, а решту року перебувають у стані спокою у вигляді бульб, цибулин чи коренів.

Поява первоцвітів – одна з прикмет настання довгоочікуваної весни. Тільки з пагорбів і схилів зйде сніг і земля прокинеться від зимового сну – з'являються ці тендітні первістки оновленої природи.

У нашій місцевості можна зустріти шматку весняну, брандушку різнобарвну, гіацинти білий, польовий Шренка, трапівний, бузкий, дібровний, зімлістий, зірочки (густий тух) жовті, май, цибулинконосні, белавію Сарматську, ряску Буше, Гуссона, мати-й-мачуху, півонію вузьколистку, фіалку запашну.

Більша частина первоцвітів відноситься до категорії рідкісних, зникаючих рослин і занесені до Червоної книги України, або інших охоронних списків. З кожним роком у нашій місцевості все менше цих чудових витворів природи. На території Парку росте 17 видів ефемероїдів, 8 з них віднесені до Червоної Книги України, 5 – до Регіонального Червоного Списку, 4 не віднесені до жодного охоронного списку.

Ік не можна зривати і викопувати, знищувати і топтати. Продавати первоцвіти забороняється. Там де первоцвіт був зрваний, він більше не виросте. Давайте берегти цю красу, щоб наші нащадки могли їх побачити не тільки на малюнках підручників, а й у природних умовах. Нехай цвітуть і радують нас.

Адміністрація Національного парку "Великий Луг" попереджає всіх, що за зривання і викопування червонокнижних видів первоцвітів, на порушників буде накладено штраф. Давайте будемо зберігати прекрасні рослини, а також свої гроші.

6, 7 та 8 березня були проведені рейди на ринках міста з метою виявлення місць незаконного продажу первоцвітів. Фактів продажу ефемероїдів зареєстровано не було.

Для реалізації інформаційної частини кампанії були видані та розповсюджені серед населення листівки-відозви тиражем 500 шт., в яких викладений заклик приєднатися до кампанії та не зривати первоцвіти, занесені до Червоної Книги України та Червоного списку Запорізької області.

Для учнів Дніпрорудненської школи "Талант" проведено 5 лекцій. Розпочато конкурс фотографій ранньовесняних квітів.

Проводиться соціологічне опитування, на Дніпрорудненському радіо "Експрес", а також на радіо Дніпрорудненського ринку трансливався тематичний цикл передач.

В приміщенні Дніпрорудненської бібліотеки сімейного читання розміщена експозиція присвячена першоквітучих рослинам, що ростуть на території НПП "Великий Луг". На експозиції представлені фотографії ефемероїдів, їх морфологічний опис та охоронний статус, а також інформація щодо штрафів, які стягуються з порушників.

Сектор екологічної освіти та екреації

Лимонниця – перша весняна красуня

Один з найперших метеликів – лимонниця. Він відноситься до сімейства білянок. Самці мають жовто-зелене забарвлення, а самки – біле з зеленуватим відливом. У них особлива форма крил і на них обов'язково є по одній помаранчевій плямі. Завдяки особливій будові, комаха практично зливається з рослинами.

Життєвий цикл лимонниці не схожий на життєвий цикл інших метеликів. Вона літає дуже довго і вважається довгожителем серед метеликів. Лимонниці живуть приблизно 9 місяців. Щоб пережити довгу зиму, вони роблять енергетичні запаси. Восени лимонниці знаходять приховане від вітру місце, зазвичай у чагарниках плюща, де впадають у стан заціпеніння, що нагадує зимівлю.

У виключно сонячні і теплі зимові дні лимонниці можуть прокинутися від зимового заціпеніння і літати над сніговими заметами.

М'яка зима створює метеликам додаткові труднощі, оскільки вони витрачають більше енергії. Зазвичай лимонниці починають літати тільки в середині березня. У цей час самці починають шукати самок. Навесні можна спостерігати шлюбні польоти цих метеликів. Самка летить попереду, а самець слідує за нею, зберігаючи постійну дистанцію. Запліднені самки відкладають яйця. Гусениці, що вилупилися з яєць, 3-7 тижнів харчуються, декілька разів линяють, поки не настане час перетворення на лялечку. Період розвитку лялечки залежить від погоди. На півдні метелики з'являються на початку літа.

Гусінь лимонниці поїдає листя жостеру. Самка відкладає яйця одне за одним поряд з соковитими пагонами, щоб гусениці, які вилупляться з яєць, мали достатню кількість корму. Матово-жовта гусінь зазвичай спочатку вигризає отвір в листовій пластинці, потім переповзає на край листа і поступово з'їдає весь лист, залишаючи тільки тверді жилки.

Через те, що гусінь харчується жостером – цих метеликів найчастіше можна зустріти там, де ростуть саме такі кущі. Дорослі лимонниці, як і інші метелики, спроможні поглинати тільки рідку їжу. Своїм довгим хоботком вони п'ють нектар, наприклад, з квіток вовчої ягоди і мати-й-мачухи, також вони охоче годуються і на квітах осоту польового. Лимонниці переносять пилок з квітки на квітку.

Лимонниці вилітають зі своїх зимових притулків вже рано навесні, тому багато весняних квітів запилюються саме ними. Хоботки лимонниці добре пристосовані до квіток високого первоцвіту, які мають довгу чашку.

Лимонниця більше, ніж інші види метеликів, любить сонце. Перш ніж піднятися в небо, вона довго гріється у сонячних променях. Якщо сонце сховається за велику хмару, то лимонниці сідають на рослини. Рано ввечері ці красиві метелики починають шукати місце, придатне для ночівлі. Різниця у забарвленні між метеликом, що літає, і метеликом під час відпочинку є дивовижною. Активні самці вражають спостерігача своїм яскравим забарвленням. Їх можна помітити навіть з вікна поїзда. Коли вони сідають на рослину і складають крила над тулубом, їхнє яскраво-жовте забарвлення зникає. Нижній бік крил цих метеликів ясно-зелений, а складені крила за своєю формою нагадують листя.

Коли лимонниця знов злітає, здається, немов на кущі раптово запалав вогонь сірчано-жовтого кольору.

*Молодший науковий співробітник – ентомолог
Горбенко Є.І.*

Квітка ранньої весни

Початком ранньої весни на території Національного природного парку “Великий Луг” можна вважати цвітіння брандушки різнокольорової (*Bulbosodium versicolor*). Ця багаторічна цибулинна рослина – типовий ефемероїд, занесений на сторінки Червоної книги України. Масове цвітіння брандушки різнобарвної на території Парку це захоплююче видовище. Ці чарівні, прекрасні квіточки – справжні посланці зеленокосої весни. На визначених територіях, а саме в урочищах: Толока, Басанька та Маячанська балка за період існування Національного природного парку “Великий Луг” збережені та відновлені ділянки цієї чудової ранньовесняної квітки. Період цвітіння брандушки різнокольорової триває з березня до квітня. Служба державної охорони Парку проводить велику роботу по охороні цих ділянок,

щоб зберегти цей рідкісний ранньовесняний вид від знищення.

*Науковий співробітник, ботанік – флорист
Шевченко А.В.*

22 березня вся планета відзначає Всесвітній день води

Ідея святкування такої дати вперше була оголошена на конференції ООН з охорони оточуючого середовища і розвитку (ЮНСЕД) в Ріо-де-Жанейро у 1992 році. В рамках відзначення цієї дати НПП “Великий Луг” пріоритетним завданням вважає інформування суспільства про важливість охорони і збереження ресурсів прісної води і водних ресурсів в цілому. За висновками експертів ООН, більше 20 % населення Землі (а це майже 1 млрд. 500 млн. осіб) страждають від нестачі води, придатної для пиття та зрошення посівів.

Щороку до водоймищ України потрапляє 5 млн. тонн солей і значна частина стоків від тваринницьких комплексів. Майже половина мінеральних добрив і отрутохімікатів змивається з полів у ріки. Рівень очищення води надзвичайно низький. Існуючі очисні споруди навіть при біологічному очищенні виділяють лише 10-40 % неор-

ганічних речовин (40 % азоту, 30 % фосфору, 20 % кальцію), і практично не вилучають солі важких металів. Значна частина річного стоку Дніпра використовується промисловими підприємствами при гранично допустимих 20 %. Це дуже знижує якість води, а також продуктивність і може призвести до втрати Дніпра як постачальника питної води.

36 мільйонів жителів України можуть залишитися без питної води вже в XXI столітті. Наслідки забруднення водного середовища можуть бути дуже різноманітними для здоров'я людини. Шкоди можуть завдати такі поширені забруднювачі як фторо-, хлоро- і фосфоорганічні забруднювачі, нітрати, нітри, нітросполуки, пестициди, гербіциди тощо.

Ці та інші негативні явища відбуваються на тлі низьких затрат води в Україні, які складають 97,3 куб. км (у маловодні

роки – 66 куб. км). Дефіцит води в Україні вже зараз складає 4 млрд. кубометрів.

Деградація та висихання малих річок невідворотно призведе до деградації великих рік, тому проблема їхнього збереження й оздоровлення є однією з найгостріших для нашого народу.

Здоров'я генофонду будь-якої нації залежить від стану навколишнього середовища, зокрема водних ресурсів, тож наше завдання – **зберегти чисту воду для наступних поколінь.**

*Науковий співробітник –
гідробіолог
Головка О. С.*

Літературний конкурс “Збережемо природу Великого Лугу!”

В лютому сектор екологічної освіти та рекреації Національного природного парку “Великий Луг” проводив літературний конкурс. Захід був присвячений 10-літтю установи і називався “Збережемо природу Великого Лугу!”.

До участі у конкурсі запрошувались учні школи с. Балки та двох шкіл с. Мала Білозерка. Всього на конкурс було подано 13 віршів. Наймолодший учасник конкурсу 9 років, а найстаршим по 14. Визначити переможця було важко, адже всі діти дуже старалися і всі вірші вийшли чудовими.

Призерами конкурсу стали:

Глядацькі симпатії – Невмивако Владислав учень 7 класу КЗ “Малобілозерська ЗОШ І-ІІІ ст.”. ІІІ місце – Холод Влада учениця 7 класу КЗ “Малобілозерська ЗОШ І-ІІ ст.”. ІІ місце – Ходус Катерина учениця 5 класу КЗ “Малобілозерська ЗОШ І-ІІ ст.”.

І місце вибороли співавтори Савушкіна Елеонора та Худолій Лілія учениці 8 класу КЗ “Балківська ЗОШ І-ІІ ст.”.

Всі призери були нагороджені почесними грамотами та призами. Їх поезії розміщені на сайті НПП “Великий Луг” та сторінках Парку в соціальних мережах ВКонтакте та Facebook.

До Вашої уваги представляємо роботу переможців Савушкіної Елеонори та Худолій Лілії.

Великий Луг – “земля звірів і квітів”

Цю назву дав великий Геродот.

Край предків – скіфів

І на річці Конці

Столицю заснував народ.

В траві високій коней випасали,
Пили джерельну воду із криниць,
Земну красу як в казці споглядали

В краю верб, очеретів і куніць.

Прозорі води Кінської тайли

Силенну силу різного добра.

Рибалки рибу в сапетках носили
Й варили юшку. Ой, яка ж смачна!
А скільки звіру у плавнях водилось!

Вовки, лисиці, білки і зайці...

Пташиний щебет всюди лився вгору

Й доповнював ідилії оці!

На островах тут царствовало птаство,

В кущах густих ховалась дичина.

Яку красу і неземне багатство

Зібрала разом рідна сторона!

Великий Луг! Аж серце завмирає...

Латаття біле по Дніпру пливе,

Верба-красуня в воду поглядає
І бачить в ній зображення своє.

Милі і шановні друзі!

Побувайте в Великому Лузі!

Це чудовий природний куточок

Повернутись сюди ти захочеш!

Я прошу, ні, я вас благаю.

Будьте друзями рідного краю!

Ви вивчайте наш край, зберігайте,

У наругу його не давайте!

Хай цвіте і гарнішає нині

Край славетний святої України.

Великий Луг – це парк наш заповідний.

Це – наша рідна, славна сторона.

Козацьку силу, славу вікову

Ввїбрала українська земля.

Хай над Дніпром шумлять красуні – верби

Гілля своє схиляють до води.

А люди хай милуються й радіють

І зберігають ці красоти назавжди!

Рук своїх ви докладіть

І природу збережіть!

Шановні друзі! Всім Вам побажаємо

Повітря чистого, джерельної води.

Нехай природа завжди нас вітає

Й запрошує з’явитися сюди.

Юннати! Ми любимо в походи ходити.

Давайте вивчати природу й любити.

Ми з вами – частина природи мала...

Вона ж потребує турботи й добра!

Квітку не рви задаром,

Деревця сади над яром,

Не налякай пташину,

Що звила гніздо в калині

Плекай, бережи природу

Для щастя свого народу!

Сектор екологічної освіти та рекреації

Ліс – не лише дрова

*Для когось ліс – це тінь зелена,
Це тільки дошки і дрова.
Для мене ліс – це світу велич,
Для мене ліс – вода жива*

21 березня – Всесвітній день лісів.

Ліси особливою своєю чарівністю ваблять до себе в будь-яку пору року. Краса зеленого вбрання, життєдайна прохолода лісостанів, аромат квітів і цілющих ягід, співи різноголосого лісового птаства назавжди залишають незабутні спогади у кожного з нас.

Благополуччя людини, залежить не лише від технологій, а й від того, як ми зможемо ужитися з братами нашими меншими, наскільки збережемо рослинний та тваринний світ. Усі заявляють, що природу люблять та на практиці виходить не так. Висновок сумний: охорона біологічного різноманіття і збереження лісових насаджень є двома різними планетами, орбіти яких ніколи не перетинаються. Люди повинні усвідомити, що ліс не лише склад дощок, а й прихисток для всього живого. Адже ліси впливають на весь природний комплекс в цілому: на клімат, ґрунти, регулюють рівень води у річках, фільтрують воду й очищують повітря.

Лісові землі Національного природного парку “Великий Луг” – це плавневі та байрачні ліси і штучно створені лісові насадження, які складають менше 8% від загальної площі. Байрачні комплекси з їх лісами дають можливість зберегти флору та фауну Великого Лугу, які були винищені водами Каховського водосховища. Ліси і лісосмуги сприяють різкому збільшенню чисельності окремих видів птахів (грак, сорока, сіра ворона, шпак, жовтоногий мартин, крижень, білолоба гуска та ін.). Штучні ліси активно заселяються новими видами тварин – крук, сіра ворона, сорока, яструб великий, припутень (різновид голуба), горлиця звичайна, чорний дрізд та ін. Чагарникові зарості лісосмуг сприяють появі та розселенню кропив’янок (сіра, садова, рябогруда). Парк розташований на межі зони посушливого степу і знищення лісових насаджень може призвести до зміни ландшафтів.

Одним з головних завдань служби державної охорони природно-заповідного фонду НПП “Великий Луг” є запобігання порушенням режиму охорони на лісових землях, а у разі їх скоєння – невідворотність покарання винних осіб. Завдя-

ки діям посадових осіб СДО, значно зменшилися порушення режиму охорони територій вкритих лісом. Так, наприклад, у 2014 складено п’ять Протоколів про адміністративне правопорушення на затриманих порушників, які займалися вирубкою дерев. По рішенням районного суду винні у скоєнні злочину проти природи заплатили в дохід держави штрафи на суму 1173 грн. та за завдану шкоду – 859 грн. В 2015 році виявлено порушення (вирубка) та складено два протоколи. Штраф складає 323 грн., завдана шкода – 64 грн. Здавалось би, люди усвідомлюють свої помилки та роблять відповідні висновки. Та справа, на превеликий жаль, в тому, що совість у нас прокидається тільки тоді, коли “б’ють” по особистій кишені. Користуватися природними багатствами потрібно так, щоб не тільки запобігти їх знищенню або збідненню, але й не призводити до негативного впливу на життєдіяльність людини, її взаємозв’язок з навколишнім середовищем. Отже, не слід порушувати природоохоронне законодавство, тому що існує покарання, як моральне та матеріальне, так і покарання від самої неньки-природи. Збереження лісів не тільки дуже важлива справа, але й обов’язок кожної людини.

Пам’ятайте, що ліс – це не лише дерева та дрова. Ліс – це певний природний комплекс, в який входять, крім представників рослинного світу, звірі, птиці, різні комахи. У ньому, як і скрізь, діє нерозривний взаємозв’язок – **закон єдності природи.**

Любіть ліс! Він – це саме життя!

Провідний інженер з охорони природних екосистем НПП “Великий Луг”

О.О. Магданас

Кожному птаху по домівці

В рамках акції “Дім для класу Ревуцький Герман, який птаха” Національний природний парк “Великий Луг” проводив разом з батьком виготовив дуплянку у вигляді лісовика. одноїменний творчий конкурс.

Цього року на конкурс було подано 7 робіт, виготовлених учнями Дніпрорудненської школи “Талант”. З них 3 шпаківні, 3 синичники та 1 дуплянка. За правилами конкурсу “домівки” виготовлялися з природних матеріалів без використання лаків та фарб, що мають сильний запах.

11 березня було проведено нагородження переможців.

III місце зайняв учень 8-Б класу Гнатенко Дмитро, який разом з батьком виготовив гарний синичник.

II місце посів учень 11 класу Романов Євген, який самостійно виготовив чудовий синичник, прикрашений візерунком.

I місце виборов учень 8-Б

Сектор екологічної освіти та рекреації

I місце

II місце

III місце

Запрошуємо на екскурсії

З приходом весни пробуджується природа, повертаються з вирію птахи, розквітають первоцвіти. В цей період хочеться бути ближчим до природи, спілкуватися з нею, вдихати чисте весняне повітря. Ми ретельно прибирали сміття, ремонтували столи та лавки, розчищали джерела, щоб ви знову змогли завітати до нас на екскурсії туристичними маршрутами та екологічними стежками.

Період з квітня по жовтень найвідповідальніший для нас – період екскурсій, спілкування з природою, період коли ви можете своїми очима побачити велич та красу нашого краю!

На території Парку діють екологічні стежки: “Первоцвіти”, “Дніпровські крутосхили”, “Сім маяків”, та туристичні маршрути: “Скелянські штольні”, “Дно Понтійського моря”, “Парк Дружба”, “Крутосхили Каховського водо-

сховища”. Також в цьому році почне діяти новий туристичний маршрут “Шляхом пращурів”, де ви зможете ознайомитися з історією рідного краю, роботою науково-дослідного розсадника Парку, краєвидами крутосхилів Каховського водосховища та насолодитися первозданною природою.

Запрошуємо вас завітати на екскурсії!

Сектор екологічної освіти та рекреації

*Засновник та видавник газети
НПП «Великий Луг»*

*Свідоцтво про державну
реєстрацію*

Серія 33 № 1003-278-Р від 03.12.2010

Адреса НПП «Великий Луг»:

*вул. Зелена 3,
м. Дніпропетровськ,
Василівський р-н,
Запорізька обл.,
71630*

Тел./Факс: (06175) 6-65-78

*Ел. пошта: grandmeadow@ukrpost.ua
grandmeadow@i.ua*

Наш сайт: www.grandmeadow.org.ua

Редактор Дроздова Г.С.

*Розповсюджується
Безкоштовно*